

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio quinta. Vtrum liceat sacerdoti dare eucharistiam illi quem sit esse
in peccato mortali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

here calumniam, quia non oportet quod sicut se habet obiectum ad obiectum, ita se habeat actus ad actum quando actus sunt diuersarum rationum, sed solum quando sunt unius rationis: verbi gratia, grauius est iniuriari verbo principi quam ciui, sed si quis iniurietur principi verbo dicendo conuictum, cui autem factio ipsum occidendo, grauius est peccatum commissum in eum quam in principem. Similiter inter actus eiusdem rationis grauior est inordinatio circa Christum, quam circa quancumque creaturam. Propter quod grauius peccat manducans hoc sacramentum irreuerenter cum conscientia peccati mortalis, quam peccat sumens cibum corporalem quantumcumque inordinatam, siue inordinatio sit contra preceptum Ecclesie comedendo pluries in die ieiunii, siue quantumcumque alia, sed respectu actuum diuersarum rationum non videtur necessarium, quod grauius peccet abutens hoc sacramentum quam inordinatam se habens circa quancumque creaturam quocumque modo. Satis enim graue videtur quod plus peccet irreuerenter sumens hoc sacramentum quam iniuste occidens proximum. Ad argumenta.

11 Ad Primum dicendum, quod Christus sub propria specie venit ut medicus, sed sub sacramento prebet seipsum tanquam medicinam non quidem expellentem morbum, sed confortantem post morbum expulsum: quilibet autem infirmus indiget medico pro toto statu infirmitatis, sed non indiget qualibet medicina pro quolibet statu infirmitatis: noceret enim infirmo medicina confortatiua nature post morbum expulsum si daretur ante expulsionem morbi. Et ideo si licuit peccatoribus accedere ad Christum sub propria specie qui venerat ut medicus, non licet eis ad hoc sacramentum accedere sub quo Christus est, ut medicina confortatiua post expulsionem peccati, nisi expulso morbo peccati.

12 Ad secundum dicendum, quod ea que circa sacramenta fiunt exterius corporaliter, correspondent his que debent fieri interius spiritualiter. Quidam ergo vniti sunt Christo fide & charitate, & his licitum est sacramentum videre & sumere, quia visio correspondet fidei, gustus autem charitati que in voluntate est, cuius est sapere quod dulcis est Dominus. Alii sunt vniti Christo fide, sed non charitate, ut peccatores fideles, & hi peccant sumendo propter defectum charitatis, sed non peccant videndo eum habeant fidem que correspondet visioni. Alii sunt qui nec sunt vniti Christo fide, nec charitate, ut infideles, & hi debent arceri ab vtroque: per rationem prius dictam non est ergo simile de gustu & visu quoad peccatorem qui habet fidem, sed non charitatem, & causa dicta est.

QUESTIO QUINTA.

Vtrum liceat sacerdoti dare eucharistiam illi quem

scit esse in peccato mortali.

Thom. 3. q. 80. ar. 6. & q. 81. ar. 2.

Ad tertium sic proceditur. Et arguitur quod non liceat sacerdoti dare hoc sacramentum illi que scit esse in peccato mortali, quia in nullo casu licitum est medico corporali dare infirmo medicinam corporalem quam scit esse mortiferam: sed sacerdos scit sacramentum eucharistie peccatori esse mortiferum, ergo nullo modo licitum est ei peccatori dare hoc sacramentum.

2 Item de duobus malis minus malum est eligendum, sed minus malum est peccatori si infametur ex reuelatione criminis, vel si detur ei hostia non consecrata pro consecrata, quam si sumat hoc sacramentum cum proposito peccandi, vel cum conscientia peccati mortalis, ergo debet ei prius dari hostia non consecrata pro consecrata, vel culpa eius reuelari negando communionem, quam sacramentum ministrari.

3 IN CONTRARIUM tamen est, quod Christus hoc sacramentum dedit Iude que sciebat esse in peccato mortali.

4 Item Aug. super illud Psal. Manducauerunt & adrauerunt oes pingues terre. Et habetur de conse. di. 2. Non prohibeat dispensator pingues terre, id est peccatores mensam domini manducare.

5 RESPONSIO. Hec questio intelligitur de peccatore perseverante in peccato, quia quantumcumque aliquis fuerit peccator occultus vel notorius, si eum permiserit

vitę pręterite secundum iudicium ecclesie, & nouam inchoauerit, non est ei negandi sacramentum eucharistie nisi aliud esset impedimentum. Peccator igitur, aut est occultus aut notorius seu manifestus. Si sit manifestus debet ei negari hoc sacramentum qualitercumque petat siue in occulto siue in manifesto. Cuius ratio est, quia quantumcumque aliquis habet legitimam causam negandi quod petitur, si dat, comunicat voluntarie accipieri in ipsa acceptance, & per consequens peccat sicut accipiens, sed sacerdos habet legitimam causam negandi sacramentum eucharistie peccatori notorio petenti illud sibi dari, ipsa enim euidetia facti repellit eum, ergo nullo modo peccatori notorio siue petenti in occulto siue in manifesto dandum est hoc sacramentum. Alioquin sacerdos peccaret mortaliter.

6 Si vero peccator sit occultus, peccatum tamen eius nouit sacerdos per confessionem vel alium modum secretum, aut talis prius in occulto, aut in manifesto: si in occulto debet ei negari hoc sacramentum & moneri ne in publico petat, hoc enim potest fieri sine reuelatione criminis, & in hoc omnes concordant. Si vero petat in manifesto, sic dicunt quidam absolute quod est ei dandum. Sed puto quod est opus distinctione. Sacerdos enim a quo petitur aut est curatus, aut feruens ecclesie loco prelati vel curati in omnibus vel in administratione huius sacramenti, vel non, nouit tamen peccatum huius vel per modum secreti vel per confessionem, quia forte habet autoritatem absoluenti vel ex privilegio, vel ex commissione episcopi vel aliquo tali modo. Si non sit curatus vel vicarius curati, predicto modo debet negare quod petitur. habet enim contra publicam petitionem publicam excusationem. si suum non est hoc sacramentum ministrare, & si a curato detur hac licentia, non tenetur recipere. Si autem sit curatus, aut vicarius eius, aut ille petit hoc sacramentum extra tempus generalis communionis, & sic est ei negandum per verba persuasoria petendo quare vult communicare tali tempore insolito & absque infirmitate vel periculo imminente, & si quidem possit repelli sine scandalo, bene.

7 Si autem petat tempore generalis communionis dandum est ei, quia inferens penam publicam pro occulta culpa est reuelator confessionis vel proditor criminis, sed sacerdos curatus negas peccatori occulto petenti hoc sacramentum in manifesto tempore conuictę communionis infert ei penam publicam pro culpa occulta, ergo est reuelator confessionis, vel proditor criminis. Item nulli potest negari ius suum nisi possit proponi legitima exceptio contra eum, sed subditus fidelis ius habet petendi communionem sacramentorum a curato suo, ergo curatus suus non potest negare nisi habeat exceptionem quam possit contra eum proponere, quod non est in proposito. Vnde Aug. super illo verbo. 1. Cor. 5. Si is qui inter vos frater nominatur, dicit sic: A communione vos prohibere quamquam non possumus nisi aut sponte confessum, aut in aliquo iudicio seculari vel ecclesiastico nominatum atque conuictum, potest tamen sacerdos monere in generali & prohibere ne aliquis ad mensam domini accedat antequam peniteat & ecclesie reconcilietur.

8 Ex quo publice meretrices & publici vsuarii sunt a perceptione eucharistie arcendi quousque egerint penitentiam publicam, ut sicut alii sunt scandalizati de culpa sic edificentur de penitentia, quia publica crimina non sunt occulte corrigenda: vel si tales per semetipsos correcti sint, eorum tamen correctio est publicanda antequam detur eis communicatio propter causam predictam, similiter mimis & histrionibus est deneganda communicatio secundum Canones, sed hoc est intelligendum de illis quorum ars non potest exerceri sine peccato mortali, propter venialia enim non est aliquis arcendus a communione. Et ideo si in arte mimorum & histrionum non est aliud peccatum nisi vanitas venialis & curiositas, non apparet quare debeat communicatio negari.

9 Ad primum arg. dicendum quod medico corporali non incumbit necessitas dandi medicinam mortiferam egrotato, potest enim licite manifestare morbum corporalem occultum propter quem egrotato fieret medicina mortifera, sed sacerdos peccatum occultum sibi dictum in confessione ne nullo modo debet manifestare, & ideo non habet causam

nam quare publice debeat negare sacramentum commu-
nis huic peccati: propter quod iniuste faceret si negaret.

10 Ad secundum dicendum, quod de duobus malis neutrum
est eligendum, sed utrumque vitandum. Potest enim peccator
de utroque conteri vel dolere quantum in se & conteri,
& ita non infamabitur, nec recipiet sacramentum contra
salutem suam, & ideo neutrum precipitorum est a peccatore
eligendum, si tamen alterum eligeret minus malum esset
ei eligere quod infamaretur, quam sumere sacramentum cum
conscientia peccati: sacerdoti tamen minus malum est da-
re Eucharistiam peccatori occulto petenti in publico quam
negare, quia dando facit quod iustum est cum non habeat
causam negandi, negando iniuste facit, negando quod de-
bitum est & non habet exceptionem. Et iterum reuelat pec-
catum occultum interpretatur negando ei communionem
qui ius habet in communione, nec debet dare hostiam non
consecratam, quia in his que sunt virtutis fidei (vt in sa-
cramentis) nihil fictionis est faciendum. Et iterum ei nihil
prodesset, quia tantum peccaret sumens non consecratam,
ac si esset consecrata: quia crederet eam esse consecratam,
extra de celebratione missarum. capitulo, de homine.

Sententia huius distinctionis Decima
in Generali & Speciali.

Sunt autem alii precedentium insaniam transcenden-
tes. Superius Magister determinauit de Sacramento
Eucharistie quantum ad vsum. Hic determinat de eo quan-
tum ad veritatem. Et diuiditur in tres partes, quia primo
ponit errorem quorundam negantium corpus Christi ve-
rum esse in altari. Et inducit rationes eorum. Secundo il-
las rationes soluit. Tertio inducit multas auctoritates ad
veritatem probandam. Secunda ibi, que ex eadem ratio-
ne. Tertia ibi, haec & his similia obiciunt. Secunda diui-
ditur in duas, quia primo exponit auctoritates Augustini
que videbantur obscurae ibi, attende his diligenter. Hec
est diuisio & sententia in generali.

2 **I**N Speciali vero procedit Magister. Et proponit
primo quosdam sic errasse vt dicerent verum corpus Chri-
sti non esse realiter in altari, sed solum sicut significatum
in signo, & confirmabant per illud quod legitur in Ioane
Cum enim Christus dixisset: nisi comederitis carnem fi-
lii hominis & biberitis eius sanguinem non habebitis vi-
tam in vobis. Et cum quidam ex hoc fuissent scandalizati
& abiissent retro, Christus alius remanentibus, dixit. Spi-
ritus est qui viuificat, caro non prodest quicquam: verba que
locutus sum vobis spiritus & vita sunt. quod exponens
Aug. dicit: Spiritualem intellige que locutus sum, non
hoc corpus quod videtis manducaturi estis, nec bibiturum
sanguinem quem suscipiunt qui me crucifigerunt, sacra-
mentum aliquod vobis commendaui quod spiritualem intel-
lectum viuificabit vos, caro autem non prodesset quicquam.
Item Aug. dicit quod Christus vt Deus est vbique, corpus in
quo resurrexit in vno loco oportet esse. (s. in caelo.) Chri-
stus etiam dixit, Pauperes semper habebitis, me autem non
semper habebitis, quod tamen esset si Christus realiter
esset in sacramento. Postea respondet quod per illa verba do-
mini in euangelio, & Aug. non negatur corpus Christi
verum esse in sacramento, sed significatur quod corpus Chri-
sti non manducaretur visibiliter in forma humana tanquam
per partes diuisum, sed inuisibiliter sub specie sacramenti.
& hac expositionem confirmat auctoritatibus Sanctorum.
Et exponit qualiter intelligitur quaedam auctoritas Aug.
posita in littera, videlicet quod caro & sacramentum carnis
& sanguinis, & utroque inuisibile, & intelligibile, & spiri-
tualiter, significatur corpus Christi visibile & palpabile. &
videatur in littera diligenter, quia aliquoties est obscu-
ra. Vltimo adducit multas auctoritates per quas probat
quod verum corpus Christi est in sacramento per conuer-
sionem panis & vini in corpus & sanguinem. Et in hoc
terminatur &c.

QUESTIO PRIMA.

Vtrum corpus Christi natum de virgine
sit realiter in sacramento

Eucharistie.

Thom. 3. q. 75. art. 1.

Questio I.

Circa distinctionem istam primo querantur quatuor.
Primum est vtrum verum corpus Christi natum de
virgine sit realiter in sacramento. Secundum est vtrum to-
tus Christus sit in hoc sacramento. Tertium est vtrum cor-
pus Christi moueatur localiter ad modum hostie. Quar-
tum est vtrum possit videri vel cognosci quod corpus Chri-
sti sit in hoc sacramento. Ad primum sic proceditur. Et ar-
guitur quod corpus Christi non sit realiter in hoc sacramento,
quia nullum corpus potest esse de nouo vbi prius non erat
nisi per motum vel mutationem ipsius, sed corpus Chri-
sti existens in caelo non ponitur a caelo motum secundum
locum, nec mutatum secundum aliquam formam, ergo non
potest esse de nouo in hoc sacramento.

2 Item nullum corpus potest simul esse in pluribus lo-
cis, sed corpus Christi localiter est in caelo, ergo cum ibi
maneat non potest esse in sacramento. Si dicatur quod idem
corpus non potest simul esse in pluribus locis, ita quod in
quolibet sit circumscriptiue, potest tamen esse in pluribus
locis, ita quod sit in vno circumscriptiue in alio autem sa-
cramentaliter, & hoc modo corpus Christi est simul in ce-
lo & in sacramento.

3 Contra, idem corpus non potest simul esse in pluri-
bus eodem modo essendi, propter hoc enim vt videtur, po-
nitur quod idem corpus non potest simul esse in pluribus lo-
cis circumscriptiue, sed corpus Christi si sit vere & reali-
ter in sacramento habet esse in quolibet sacramento simi-
li modo, ergo vt videtur, corpus Christi non potest simul
esse in pluribus sacramentis, sed contrarium tenet ecclesia,
ergo corpus Christi non est in sacramento realiter, sed tan-
tum in signo vel figura.

4 Item aequè repugnat cuilibet corpori simul esse in
pluribus locis & in omnibus sicut e contrario, dicit enim
Philo. quod si duo corpora possent simul esse in eodem loco,
eadem ratione & infinita, sed nullus ponit quod corpus
Christi possit quocumque modo esse simul in omnibus lo-
cis, ergo nec in pluribus.

5 **I**N CONTRARIUM arguitur, quia. 1. Cor. 10.
dicit Apostolus. Panis que fragimus non est participatio corpo-
ris domini est: hoc autem non esset nisi corpus Christi rea-
liter esset in sacramento.

6 Item Mat. vlt. dicit Christus. Ecce ego vobiscum sum
vsque ad consummationem seculi, hoc autem non intelligitur
de presentia eius secundum diuinitatem, illam enim non
oportuit promittere, quia illa communis est omnibus rebus,
nec potest aliter subtrahi salua conscientia rei. Intelligi-
tur ergo de presentia humanitatis non in propria specie,
illam enim subtraxit secundum quod ipse dixit. Pau-
peres semper habebitis vobiscum, me autem non semper
habebitis. Relinquitur ergo quod hoc dixerit de presentia
suae humanitatis sub specie sacramentali.

7 **R**ESPONSIO. Intelligendum est quod omne illud
quod est vere corpus in se, & est in eodem supposito filii
cum humanitate Christi potest vere dici corpus Christi.
Cum enim Christus dicatur suppositus, omnis natura cor-
poralis existens in illo supposito, vere dicitur corpus Chri-
sti. Dicunt ergo quidam quod Christus mediante corpore hu-
mano, vt corpus. s. nominat partem & non totum, assumit
in vnitatem suppositi naturam panis sicut a principio perso-
na filii assumpsit naturam humanitatis, & ratione huius as-
sumptionis natura panis assumpti cum sit corpus vel corpo-
rea, est vere corpus Christi, & ulterius verum corpus Chri-
sti assumptum de virgine mediante quo assumitur natura pa-
nis potest dici panis, & e converso panis potest dici esse il-
lud corpus Christi propter communicationem idiomatum in-
ter assumens & assumptum, sic ergo in hoc sacramento est reali-
ter corpus Christi duplex quoad naturam, licet sit vnum tan-
tum quoad suppositum. Quoad naturam enim est ibi vnum assu-
ptum quod est substantia panis que ratione assumptionis
est corpus Christi. Et istud realiter est in sacramento. Ali-
ud quod fuit a principio assumptum & est medium assumens
di alterum. s. corpus assumptum de virgine. Sed istud non
est in sacramento nisi propter communicationem idiomatum,
quatenus est verum dicere quod panis est illud corpus,
& illud corpus est panis.

8 Ponit ergo haec opinio duo in generali. Primum est quod
RR. 2 sup